

Panikadilo – Svetlo neba v chráme

V byzantskom chráme má každá súčasť svoj hlboký symbolický význam. Jedným z najvýraznejších a zároveň najmenej vysvetľovaných prvkov je nádherný chrámový luster, známy ako panikadilo. Niekedy sa označuje aj ako polyjelej (z gréckeho πολυέλαιος – „mnohoolejový“), čo doslova znamená „viacero olejových lúčov“. Tento bohato zdobený luster nie je len umeleckým doplnkom, ale nesie v sebe hlboký duchovný význam a liturgickú úlohu.

Panikadilo – symbol nebeského svetla

Umiestnený v strede chrámu, často pod kupolou alebo pred ikonostasom, panikadilo symbolizuje nebeské svetlo a prítomnosť Boha medzi ľuďmi. Svetlo, ktoré z neho vyžaruje, pripomína veriacim Krista – Svetlo sveta, ktorý osvecuje každého človeka prichádzajúceho na svet (porov. Jn 1,9). Zapaľovanie svetiel v chráme je zároveň vonkajším znakom vnútornej túžby po svetle pravdy, viery a Božej milosti.

Liturgický význam a pohyb svetla

Podľa cirkevného ústavu sa v určitých momentoch bohoslužby zapaľujú sviece na panikadilách a začínajú sa kývať či otáčať. Tento akt má hlboký symbolický význam – vyjadruje radosť anjelských činov, ktoré sa spolu s Cirkvou radujú v prítomnosti Božej slávy.

Hojdanie panikadila sa začína pri speve stichir na „Hóspodi, vozzvách“ počas večierne, pokračuje na „Chvalitech“ počas utierne, a veľmi výnimočne sa rozhojdá aj počas cherubínskej piesne na Božskej liturgii. Osobitne významné je rozkývanie lustra pred začiatkom čítania Evanjelia počas utierne, čo ešte viac podčiarkuje slávnosť chvíle. Práve z tohto dôvodu sa časť večierne, kde sa panikadilo rozsvieti a rozkýve, nazýva polyjelej – mnohomilosť, čo je znak mimoriadnej Božej priazne.

Miesto pod kupolou – teologická symbolika

Hlavné panikadilo visí priamo z hrdla Spasiteľa, ako je zobrazený na freske Krista Pantokratora pod kupolou chrámu. Tento detail nie je náhodný – podľa tradície a aj starovekých filozofov je práve hrtan (hrdlo) symbolickým miestom, z ktorého vychádza slovo, dych i milosrdenstvo. Odtiaľ prúdi Božie svetlo a hlas, ktorý osvecuje a vyučuje Cirkvou. Okolo hlavného lustra býva často zavesený aj tzv. choros – veľká kovová obruč zložená z mnohých častí, z ktorých každá nesie ikonu svätého. Počas otáčania chorosu tieto ikony doslova „tancujú“ okolo Krista, čím sa symbolizuje radosť svätých v spoločenstve s Pánom. Ide o vizuálny prejav nebeskej liturgie, kde celé stvorenie spolu s Cirkvou oslavuje Boha.

Estetika a symbolika

Panikadilo je zároveň estetickým centrom chrámového priestoru. Jeho kruhový tvar pripomína večnosť a dokonalosť Božieho kráľovstva. Bohato zdobené lustre z kovu, často aj s emailovými detailmi či ikonami Krista, Bohorodičky a svätých, dodávajú chrámu dôstojnosť a vizuálne vyjadrujú neviditeľnú krásu Božej slávy.

Panikadilo nie je len majestátnym lustrom. Je to živý symbol neba, zdroj svetla a prostriedok liturgickej oslavy. Jeho rozhojdanie a rozsvietenie počas bohoslužieb robí z neho „účasť na nebeskej liturgii“, kde sa nebo a zem stretávajú. Každé svetlo, ktoré z neho vyžaruje, je lúčom milosrdenstva, ktorý padá do srdca tých, ktorí túžia po svetle pravdy.

Panikadilo nie je len osvetlenie. Je to liturgický nástroj, symbol Božieho svetla, prítomnosti Krista a radosti neba. Keď sa naň pozrieme, nemyslíme len na jeho krásu, ale aj na to, že má pripomínať Svetlo, ktoré chce žiť v každom z nás.

OHLÁŠKY

Sviatosť manželstva chcú prijať:

Mark Bell, nepokrstený, narodený St Albans, bývajúci Hemel Hempstead

a

Zuzana Tkáčová, Gréckokatolíčka, narodená v Starej Ľubovni, bývajúca Hemel Hempstead

Andrej Herstek, gréckokatolík, narodený v Starej Ľubovni, bývajúci v Údole

a

Elizabeta Šimková, gréckokatolíčka, narodená v Starej Ľubovni, bývajúca v Šarišskom Jastrabí

Liturgický program od 07.07.2025 do 20.07.2025

<i>Dá-tum</i>	<i>Čas</i>	<i>Program</i>	<i>Úmysel</i>	<i>Liturgický kalendár</i>
07.07 Po.	18:00	Sv. liturgia csl.	† Milan Filičko (ročná)	Naši prepodobní otcovia Tomáš z Maley a Akakios, ktorý sa spomína v spise Rebrík.
08.07 Ut.	07:00	Sv. liturgia csl.	† Michal Tarasovič	Svätý veľkomučeník Prokop.
09.07 St.				Svätý hieromučeník Pankrác, tauromenský biskup.
10.07 Št	18:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Heleny Kopčíkovej † z r. Heleny Firmentovej	Náš prepodobný otec Anton Pečersko-Kyjevský.
11.07 Pia.	07:00	Sv. liturgia csl.	† Anna Hricová	Odchod do večnosti blaženej Olgy, kyjevskej kňažnej, pri svätom krste nazvanej Helena.
12.07 So	08:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Chovancovej 285	Svätí mučeníci Proklos a Hilarios. Náš prepodobný otec Michal Maleinský.
13.07 Ne.	07:15 08:00 10:00 11:30 15:00	Utierenň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom. Večierenň	ZBP r. Židovskej 90 ZBP r. Šenitkovej 243 ZBP r. Jeleňákovej Za farské spoločenstvo	NEDEĽA 5. TÝŽDŇA PO PÄŤDESIATNICI. 4. hlas
14.07 Po.	07:00 18:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† Eliáš Vančík † Verona Balušinská	Svätý apoštol Akvila. Svätí mučeníci Kéryk a jeho matka Julita
15.07 Ut.	07:00	Sv. liturgia csl.	† Anna Čudejková	Svätý apoštolom rovný a veľký knieža Vladimír, pri svätom krste nazvaný Bazil.
16.07 St.	07:00 18:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† Mária Jamrichová † z r. Šoltisovej 25	Svätý hieromučeník Aténogenés a jeho desiatu učenici.
17.07 Št	18:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Židovskej 237	Blažený hieromučeník Pavol, prešovský biskup.
18.07 Pia.	07:00 18:00	Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl.	† Mária Vančíková ZBP r. Kosteckej 230	Svätý mučeník Emilián. Naši prepodobní otcovia Andrej – Svorad a Beňadik.
19.07 So.	08:00	Sv. liturgia csl.	ZBP r. Luteránovej 55	Naša prepodobná matka Makrína, sestra Bazila Veľkého. Náš prepodobný otec Dios.
20.07 Ne.	07:15 08:00 10:30 18:00	Utierenň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia csl. Sv. liturgia rom.	ZBP r. Chovancovej 235 ZBP r. Tarasovičovej 88 Za farské spoločenstvo	NEDEĽA 6. TÝŽDŇA PO PÄŤDESIATNICI. Svätý a slávny prorok Eliáš. 5. hlas Myrovanie, Požehnanie vozidiel